

Date: 17th May-2026

MAXSUS TEXNIKUM O'QUVCHILARIGA ONA TILI FANINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Ergashova Mashxura Amandjanovna
Respublika imkoniyati cheklangan shaxslar
uchun ixtisoslashtirilgan maxsus texnikum
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Ona tili har bir millatning ma'naviy boyligi, tafakkur asosidir. Ayniqsa, maxsus texnikum o'quvchilari uchun ona tilini puxta o'zlashtirish nafaqat savodxonlikni oshiradi, balki kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishish uchun muhim poydevor bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli ona tili fanini o'qitish pedagogik jihatdan katta ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv davrida har bir mutaxassisdan nafaqat kasbiy bilim, balki yuksak nutq madaniyati, mustaqil fikrlash va muloqot ko'nikmalari ham talab etilmoqda. Bu jihatlar esa bevosita ona tilini chuqur o'zlashtirish bilan bog'liq. Maxsus texnikumlarda tahsil olayotgan o'quvchilar ko'proq amaliy kasblarga yo'naltirilgan bo'lsa-da, ular uchun ham ona tili fanining o'rni beqiyosdir. Ona tilini o'rgatish orqali o'quvchilarda nafaqat savodxonlik, balki shaxsiy va kasbiy rivojlanish uchun zarur kompetensiyalar shakllanadi.

Ona tili – tafakkur va intellektual rivojlanish asosi

Til inson tafakkurining asosiy vositasi hisoblanadi. Ona tilini chuqur o'rganish o'quvchilarning mantiqiy fikrlash, tahlil qilish, xulosa chiqarish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Maxsus texnikum o'quvchilari ko'pincha texnik yoki amaliy vazifalarni bajarishadi, bu esa aniq fikrlashni talab qiladi. Ona tili darslari orqali ular fikrni to'g'ri tuzish, muammoni tahlil qilish va yechim topish ko'nikmalarini egallaydilar. Zamonaviy ta'lim tizimida kommunikativ yondashuv muhim o'rin tutadi. Ona tili fani o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantiradi.

Texnikum bitiruvchilari quyidagi holatlarda til bilimlariga tayanadilar:

- ish joyida hamkasblar bilan muloqot qilish
- rahbariyatga hisobot yozish
- mijozlar bilan samarali aloqa o'rnatish
- xizmat ko'rsatish jarayonida tushuntirish berish

Shuning uchun ona tili darslari kommunikativ kompetensiyaning asosini yaratadi. Ona tili fanini o'qitishda turli ijodiy topshiriqlar, matn tahlili, insho yozish kabi mashg'ulotlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Bu esa ularni kelajakda muammolarni mustaqil hal qila oladigan, ijodkor shaxs sifatida shakllantiradi.

Kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan ta'limning ahamiyati

Maxsus texnikumlarda ona tili fanini o'qitishda kasbiy yo'nalishga moslash muhimdir. Masalan:

- Kompyuter yo'nalishdagi o'quvchilar uchun texnik terminlar bilan ishlash
- tikuvchilik yo'nalishida o'qiyotganlar uchun kasbiy nutq madaniyati
- xizmat ko'rsatish sohasida o'qiyotganlar uchun muomala madaniyati

Date: 17th May-2026

Bu yondashuv o'quvchilarning bilimlarini real hayot va kasbiy faoliyat bilan bog'lashga yordam beradi. Ona tili darslari orqali o'quvchilarga milliy qadriyatlar, urf-odatlar, tarixiy meros haqida tushunchalar beriladi.

Adabiy matnlar orqali:

- vatanparvarlik
- insoniylik
- halollik
- mehnatsevarlik

kabi fazilatlar shakllantiriladi. Bu esa o'quvchilarni nafaqat mutaxassis, balki barkamol shaxs sifatida tarbiyalaydi. Nutq madaniyati – bu to'g'ri, aniq va ta'sirchan gapirish qobiliyatidir. Texnikum o'quvchilari kelajakda turli vaziyatlarda o'z fikrini ifodalashi kerak bo'ladi.

Ona tili darslarida:

- talaffuz ustida ishlash
- so'z boyligini oshirish
- grammatik jihatdan to'g'ri gap tuzish
- rasmiy va norasmiy nutq uslublarini farqlash

kabi ko'nikmalar rivojlantiriladi. Ona tili fanini o'qitishda quyidagi zamonaviy metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi:

- interfaol metodlar (bahs-munozara, "aqliy hujum")
- klaster va konseptual xaritalar
- rol o'ynash (dialoglar, sahna ko'rinishlari)
- AKT (axborot-kommunikatsiya texnologiyalari)dan foydalanish

Bu usullar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi va faol ishtirokini ta'minlaydi. Ona tili fanida mustaqil ishlar muhim o'rin tutadi.

Masalan:

- insho va esse yozish
- matn tahlili
- prezentatsiyalar tayyorlash
- loyiha ishlari

Bu topshiriqlar o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantiradi va ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Ona tili fanida baholash faqat bilimni emas, balki ko'nikma va malakani ham qamrab olishi kerak.

Zamonaviy baholash turlari:

- formativ (jarayon davomida baholash)
- summativ (yakuniy baholash)
- o'z-o'zini baholash
- tengdoshlar bahosi

Bu yondashuv o'quvchilarning o'z ustida ishlashiga yordam beradi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, maxsus texnikum o'quvchilariga ona tili fanini o'rgatish ularning har tomonlama rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Bu fan orqali

Date: 17th May-2026

o'quvchilarda savodxonlik, nutq madaniyati, mustaqil fikrlash, kasbiy kompetensiya va ma'naviy fazilatlar shakllanadi. Shu sababli ona tili darslarini zamonaviy, interfaol va kasbiy yo'naltirilgan tarzda tashkil etish zarur. Faqat shunda texnikum bitiruvchilari nafaqat o'z kasbining ustasi, balki madaniyatli, fikrlay oladigan va jamiyatda o'z o'rniga ega bo'lgan shaxs sifatida shakllanadi. Maxsus texnikum o'quvchilariga ona tili fanini o'rgatish nafaqat savodxonlikni oshirish, balki ularning shaxsiy, kasbiy va ma'naviy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun ona tili darslarini zamonaviy pedagogik metodlar asosida tashkil etish, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularni faol ishtirok etishga undash zarur. Bu esa kelajakda yetuk, bilimli va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ona tili o'qitish metodikasi. A.G'ulomov, M.Qodirov, M.Ernazarova, Fan va texnologiya nashriyoti Toshkent 2012-yil
2. Ona tili o'qitish metodikasi. K.Qosimova, S.Matchonov, Sh.Yo'ldosheva, Noshir nashriyoti, Toshkent 2009-yil
3. Kasb ta'limi pedagogikasi. N.Muslimov. Fan nashriyoti. Toshkent 2007-yil
4. Umumiy pedagogika. B.Xodjayev. Sano standard nashriyoti. Toshkent 2017-yil

